

مقایسه تطبیقی تربیت معلم در ایران و چند کشور جهان

پریسا بخشی

دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و حقوق

Parisabakhshi6@gmail.com

چکیده

معلم اساسی ترین عنصر در نظام آموزش و پرورش است. معلمی هنری است که همراه علم و تجربه باید با ایمان و عشق و علاقه توأم شود. باید بر این اعتقاد بود که مهمترین عامل موفقیت و یا ضعف نظام های آموزشی نبود معلمان شایسته و ماهر است، زیرا معلمی حرفه ای تخصصی است و صلاحیت های اخلاقی و اجتماعی توأم با مهارت های انسانی و ادراکی را می طلبد. امروز یکی از ارزشمندترین کارها تربیت معلم است. تربیت معلم با اخلاق و معلومات و مقایسه عناصر تربیت معلم ایران و کشور های آلمان، انگلستان، ژاپن، فرانسه به دنبال چشم اندازی برای تربیت معلم به صورت الگویی منسجم و یکپارچه در آموزش پیش از خدمت و حین خدمت ترسیم کنیم. باشد. اهداف این مقاله که به روش کتابخانه ای گردآوری شده ایجاد انگیزه ای در جهت بهبود شرایط جذب، تربیت و ارزش گذاری مقام شامخ معلم می باشد.

کلید واژه: معلم، تعلیم و تربیت، مقایسه تطبیقی

مقدمه

«عملکرد مهارتهای حرفه ای معلمان را می توان به پلی تشبیه کرد که زندگی حال را به زندگی آینده مرتبط می سازد. کودکان، نوجوانان و جوانان امروز عابری هستند که با معصومیت از روی این پل راهی فرادهای ناشناخته می شوند. دانشکده ها و مراکز تربیت معلم که آموزش حرفه ای معلمان یا تعلیم دهی مهارت های تدریس را به عهده دارند، طراحان و سازندگان این پل هستند.» (رؤوف، 1371، ص 31) «بنابراین در هر کشوری می بایست معیار های مناسبی بین واحدها و تشکیلات آن وجود داشته باشد. برای تعیین اهداف کلی آموزش و پرورش، باید قواعد کلی تعلیم و تربیت، نیروی انسانی و برنامه ریزی روی تمامی سرمایه های موجود در نظر گرفته شود. به هنگام تعیین این اهداف، توانایی مناسب و جایگاه شایسته برای معلمان در نظر گرفته شود.» (سبزواری، 1370، ص 19)

بیان مسئله

مسئله ای که شاید ذهن هر کسی را به خود مشغول سازد این است که چه شباهت ها و تفاوت هایی در نحوه ی تربیت معلم در ایران و سایر کشورهای جهان وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت

در بیان اهمیت مقاله ذکر شده باید گفت: با توجه به نقش سازنده و مؤثر معلمان در ترسیم آینده افراد و در نتیجه آینده جامعه، ما به بررسی و کندوکاو در رابطه با فرآیند تربیت معلم در چند کشور پرداخته ایم و این مسئله اهمیت می یابد که تغییراتی رو به رشد ایجاد شود.

اهداف

هدف از تدوین این مقاله، بررسی موارد ذیل می باشد:

۱- مقایسه شرایط جذب و انتخاب داوطلبان معلمی و نحوه تربیت کردن معلم در ایران و چند کشور جهان .

۲- بیان علت کم توجهی به حرفه معلمی در ایران در مقایسه با کشورهای مذکور.

پیشینه تحقیق

پیاژه در مورد تربیت معلم بیان کرده است: (هیچ مسئله ای نیست که دیر یا زود به امر تربیت معلم راه پیدا نکند. زیبا ترین طرح اصلاح و بازسازی آموزش و پرورش در صورتی که معلم به تعداد کافی و با کیفیت مطلوب در اختیار نباشد، با شکست رو به رو خواهد شد. لکن معلمان هم باید مسئولیت راهنمایی های فردی را بپذیرند و پیچیدگی و غموض مسائل را به قدر کافی درک کنند. مقام معظم رهبری در مورد تربیت معلم فرموده اند: یکی از اساسی ترین کارهای آموزش و پرورش ایجاد مزرعه های سالم مادر هست، یعنی مدارس تربیت معلم. هرچه می توانید روی مدارس تربیت معلم سرمایه گذاری کنید و معلم مؤمن، باسواد، سطح بالا و قوی تولید کنید. امروز ما به این احتیاج داریم .

متن اصلی مقاله

شرایط جذب و نحوه ی تربیت معلم در ایران و کشورهای مذکور

ایران

پس از انقلاب اسلامی در اساسنامه ها و آیین نامه های مراکز تربیت معلم تغییراتی بوجود آمد و درمورد کارآموزان این مراکز آموزشی و استخدام آنان قوانینی وضع شد.

مراکز مهم تربیت معلم و تربیت دبیر تا سال ۱۳۷۰ در ایران عبارت است از:

دانشسرا های تربیت معلم:

دوره تحصیلی در این مراکز دو سال و چهار سال است. دانشسرا های تربیت معلم معمولاً به صورت شبانه روزی اداره می شود و ماهانه مبلغی به عنوان کمک هزینه تحصیلی و حقوق کارآموزی پرداخت می شود. فارغ التحصیلان این دوره موظفند دو برابر مدت سنوات تحصیلی در وزارت آموزش و پرورش خدمت کنند. یکی از شرایط ثبت نام و ادامه تحصیل در این مراکز، بومی بودن داوطلبان است. اینها در پایان پس از گذراندن امتحانات نهایی موفق به اخذ دیپلم می شوند.

برنامه های درسی دوره چهار ساله شامل: دروس عمومی و دروس تربیتی است.

مراکز تربیت معلم (دو ساله):

دوره ی تحصیل در این مراکز دو سال است و معمولاً به صورت شبانه روزی اداره می شود. دانشجویان مراکز تربیت معلم «دانشجو-معلم» نامیده می شوند. این دانشجویان در طول مدت تحصیل برابر قانون مربوط از حقوق کارآموزی استفاده می کنند. دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم متوسطه در یکی از رشته های تحصیلی مورد نیاز و موفقیت در مسابقات ورودی از جمله ضوابط ورود به مراکز تربیت معلم است.

مراکز تربیت معلم فنی و حرفه ای:

در این مراکز علاوه بر تحصیل در دوره کاردانی، تعدادی از فارغ التحصیلان آموزشکده های فنی و حرفه ای در سطح کارشناسی تحصیل می کنند و پس از اتمام دوره تحصیل در هنرستان های فنی و حرفه ای به تدریس می پردازند.

دانشگاه تربیت معلم:

اهداف دانشگاه تربیت معلم در سال های اخیر دنباله اهداف قبلی این دانشگاه، یعنی عبارت بوده است از: کمک به تجهیز و تأمین نیروی انسانی و متخصص و متعهد مورد نیاز جمهوری اسلامی ایران و تربیت معلمان در زمینه های مختلف علوم. (حبیبی، 1383، ص ۲۰۱ و ۲۰۲)

آلمان

«در آلمان، علاقه مندان به شغل معلمی پس از پایان دوره ی متوسطه از طریق امتحان به مراکز تربیت معلم معرفی می شوند. تدریس در این دوره ها برای تدریس در مدارس ابتدایی 2سال است. کسانی که مایل به تدریس در دوره ی دبیرستان هستند، باید بعد از 2سال تدریس در دبستان ها مجدداً در امتحان ورودی دوره عالی شرکت کنند. هریک از استان های آلمان یک مرکز تربیت معلم دارد و مدت تحصیل در آنجا 4سال است. دانشجویان برای تدریس در دوره های دبیرستان، در رشته های مختلف ریاضی، شیمی، جغرافیا و علوم به تحصیل می پردازند. بعضی از دانشگاه ها در زمان تحصیل برای دانشجویان دوره های کارآموزی ترتیب می دهند. این دوره ها در مدارس بر گزار می شود، یعنی دانشجویان دوره های کارورزی خود را در کلاس های دایر می گذارند. معمولاً، برای کارورزی، مدارس را انتخاب می کنند که از نظر کادر آموزشی و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی کامل تر است. آلمانی ها برای ملیت و فرهنگ خود اهمیت زیادی قائلند. در برنامه های مراکز تربیت معلم تاکید هر چه بیشتر بر مبانی قومی و فرهنگی و سابقه تاریخی آلمان است» (فرجاد، 1376، ص 1)

فرانسه

«سیستم گزینش دانشجو برای مراکز تربیت معلم به این ترتیب است. که ابتدا از داوطلبان یک امتحان کتبی به عمل می آید و سپس با قبول شدگان آن مصاحبه می شود. در پایان دوره، کسانی که با امتیاز بیشتر فارغ التحصیل شده اند، می توانند از طریق شرکت در آزمون به دوره های عالی تر راه پیدا کنند. این افراد در دوره های اخیر از کمکهای دولت استفاده می کنند و می توانند تحصیلات خود را تا دریافت گواهینامه تحصیلات عالی علوم تربیتی ادامه دهند. هریک از مراکز تربیت معلم در کنار خود یک مدرسه وابسته دارد که دانشجویان در آنها به تمرین و کارورزی می پردازند. دریافت مدرک تحصیلی پایان دوره ماکول است به موفقیت در امتحانات و تدریس عملی که از اهمیت ویژه برخوردار است. دانشجویان تربیت معلم به طور شبانه روزی با هم زندگی میکنند و منظور این است که دانشجویان در

زمان تحصیل، با مزایای زندگی جمعی بهتر آشنا شوند. از آنجا که 50 درصد جمعیت امروزی فرانسه در روستاها زندگی میکنند، آموزش و پرورش بیشترین سعی خود را در جهت تربیت معلم برای رفع نیازهای مناطق روستایی به کار می برد.» (فرجاد، 1376، ص 112)

تربیت معلم در سطوح مختلف فرانسه

تربیت آموزگار

دانشسرای مقدماتی در فرانسه به تربیت آموزگار برای دبستان و مربی کودک برای کودکان اختصاص دارد. دانشجویان این مرکز فارغ التحصیلان دبیرستان هستند که درجه ی (باکالوراً) را احراز کرده اند. برای پذیرش آنها امتحان ورودی ترتیب داده می شود که عبارت است از یک مقاله درباره مسائل آموزش پرورش و امتحان منطق ریاضی. براساس این دو امتحان و مصاحبه دانشجویان انتخاب می شوند. مدت تحصیل در دانشسرای مقدماتی 2سال است. و مواد درسی آن عبارت است از زبان فرانسه، ریاضیات و دروس مربوط به روانشناسی، روشهای تدریس و کارآموزی. دانشجو تحصیل خود را با کارآموزی آغاز می کند. یعنی قبل از رفتن به کلاس برای کارآموزی به مدارس معرفی می شود و بعد از 3 هفته حضور در کلاس درس به دانشسرا بر می گردد و تحصیل رسمی خود را آغاز می کند و در هر 3 ماه تحصیلی این برنامه کارآموزی تکرار می شود. در سال دوم بیشتر اوقات دانشجو به تحصیل عملی می گذرد. در پایان سال دوم دانشسرا از دانشجویان امتحان شایستگی معلمی به عمل می آید. هر دانشجو علاوه بر امتحان بایستی تمایل و علاقه خود را به تدریس یک یا دو ماده درسی اعلام کند و در طی تحصیل به فراگیری آن بپردازد و در پایان کار در امتحانات شایستگی تدریس در آن موارد شرکت کرده و موفقیت بدست آورد. آموزگاران شاغل پس از 10 سال برای گذراندن یک دوره ی 3 ماهه کارآموزی به دانشسرا بر میگردند، به این ترتیب رشته پیوند فارغ التحصیلان دانشسرا با این مراکز هرگز قطع نمی شود.

تربیت معلم برای دوره ی راهنمایی

تربیت معلم در راهنمایی جزو وظایف دانشسرای عالی است. شرایط ورود به آنها داشتن دیپلم پایان دوره متوسطه و موفقیت در امتحان ورودی است. مدت تحصیل 4 سال است و در برنامه آموزشی آنها بر دروس روان شناسی، آموزش و پرورش و روشهای تدریس، بیشترین تاکید شده است. در مجموع 2سال از این دوره به آموزش دروس تربیت معلم و 2 سال دیگر آن، به آموزش علوم و ادبیات اختصاص دارد. دانشجوی این دوره برای احراز معلمی در دوره راهنمایی ناگزیر است در دو سال آخر، تمایل و علاقه خود را به تدریس در دو ماده درسی به طور اختصاص اعلام کند. در پایان این دوره، از دانشجو علاوه بر امتحان مواد درسی، امتحان شایستگی تدریس به عمل می آید.

تربیت معلم برای دوره دبیرستان

از میان فارغ التحصیلان سال چهارم دانشسرای عالی، کسانی که با امتیاز بیشتری قبول شده اند، می توانند در این دوره شرکت کنند. از طریق امتحان ورودی بسیار دشوار، از بین آنان تعدادی دانشجو برای سال پنجم انتخاب می شود. این دانشجویان پس از یک سال تحصیل در این دوره، در صورتی که در امتحان توفیق پیدا کنند، می توانند در دبیرستان ها به تدریس بپردازند. برای دبیرستان فنی نیز چنین دوره هایی وجود دارد. (فرجاد، 1376، صص 378 تا 381)

انگلستان

داوطلب ورود به موسسات تربیت معلم باید گواهینامه "GCE" را با گذراندن حداقل سه درس در سطح عالی داشته باشد. حداقل سن ورود 18 سال است و دروس تحصیلی دانشجویان شامل درس های زیر است: شیوه های جدید آموزش، کاربرد رایانه در آموزش و پرورش، اداره امور مدرسه، روانشناسی کودک و نوجوان، تاریخ آموزش و پرورش، اصول و مبادی آموزش و پرورش، فلسفه آموزش و پرورش، بهداشت در مدارس، روانشناسی تربیتی، جامعه شناسی آموزش و پرورش، زبان انگلیسی، ریاضیات پایه و آموزش مذهبی. دانشجویان درس های فوق را به عنوان دروس عمومی باید بگذرانند، علاوه بر آن دانشجویان می توانند دو درس از میان دروس اختصاصی انتخاب کنند و خود را برای تدریس آنها در کلاس های درس آماده سازند. دروس تخصصی یا اختصاصی شامل درسهای زیر است: زیست شناسی، کارهای دستی و هنری، آموزش مذهبی، ادبیات انگلیسی، جغرافیا، تاریخ، ریاضیات، علوم و تربیت بدنی. ضمناً دانشجویان ساعات مشابهی را زیر نظر استادان مجرب، صرف تعلیم معلمی می نمایند و رموز و فنون تدریس را فرا می گیرند. شایان ذکر است که اغلب آموزش های ضمن خدمت معلمان به عهده دانشگاه ها و مراکز تربیت معلم است.

اغلب دانشگاه ها و دانشکده های علوم تربیتی انگلستان وظیفه تربیت معلم برای مقاطع تحصیلی را به عهده دارند. ارائه دوره های لیسانس، فوق لیسانس و دکتری در موسسات دانشگاهی تربیت معلم متداول است. دانشگاه ها به فارغ التحصیلان گروه های آموزش و پرورش خود گواهینامه تعلیم و تربیت (لیسانس تعلیم و تربیت) اعطاء می کنند و دارندگان این گواهینامه ها نیز استحقاق دریافت گواهینامه معلمی را دارند. در حال حاضر 215 دانشکده و موسسه تربیت معلم و 35 دانشکده علوم تربیتی و 14 دانشگاه با گنجایش مجموعاً 27500 نفر دانشجو در سراسر انگلستان مسئولیت تربیت معلم را به عهده دارند. مراکز تربیت معلم در این کشور به کاملترین ابزار کار مجهز می باشند و استادان و مدرسان این مراکز از بهترین و جدیدترین روشهای تعلیم و تربیت استفاده می کنند. دانشکده های علوم تربیتی به عنوان مراکز تربیت معلم در انگلستان و ویلز از لحاظ وسایل و روش به صورت کامل ترین آزمایشگاه های تربیتی اداره می شوند. در سالهای اخیر دستگاه مرکزی و مقامات آموزش و پرورش انگلستان با سرمایه گذاری وسیع مراکز تربیت معلم را کاملاً تجهیز کرده اند. (آقازاده، 1379، ص 299 تا 300)

«به طور کلی، هیچ معلمی بدون داشتن لیسانس نمی تواند در مدارس تدریس کند. در مدارس تربیت معلم علاوه بر فراگیری دروس عمومی، تاکید هرچه بیشتر بر شیوه تدریس معطوف است و دروس تربیتی از قبیل تعلیم و تربیت، روانشناسی و رشد، در درجه اول اهمیت قرار دارد. کارورزی زیر نظر استادان مربوط، از جمله مواد درسی است و دانشجویان باید ساعتهای متعددی به تمرین و تدریس در کلاسها بپردازند. در ترم های پایانی، تحصیل در کالج و تربیت معلم، تاکید بر دروسی است که دانشجو پس از فراغ از تحصیل به تدریس آنها خواهد پرداخت. فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم و کالجها معمولاً بعد از پنج سال برای باز آموزی به مراکز مزبور باز می گردند. اداره های آموزش و پرورش بر این امر نظارت کامل دارند.» (حیبی، 1383، ص 216)

ژاپن

نخستین شرط انتصاب معلمان مدارس داشتن گواهینامه معلمی است و سپس داوطلبان شغل معلمی باید در امتحان تعیین صلاحیت حرفه ای که هیئت آموزش و پرورش ایالت و شهرداری ها به عمل می آورند شرکت نمایند. پس از توفیق در امتحان مذکور زمینه برای استخدام آنان در سطح تحصیلی مورد درخواست فراهم می شود. آزمون تعیین

صلاحیت حرفه ای معلم شامل مصاحبه، آزمون کتبی و شفاهی از اطلاعات عمومی داوطلب و شایستگی های حرفه ای وی در زمینه ی روش های تدریس و یا توانایی ها و قابلیت های تخصصی اوست. علاوه بر آن از معلمان ورزش و هنر امتحانات عملی و کارگاهی نیز به عمل می آید. انتصاب معلمان در مدارس خصوصی با مدیریت یا شورای مدرسه است و کلیه معلمان پس از استخدام از کارکنان دولت محلی محسوب می شوند. (آقازاده، 1379، ص 181-182)

بررسی علت نارسایی ایران در مقایسه با کشورهای مذکور:

ایران

«در کشور ما بی علاقگی و کم توجهی جوانان با استعداد به اشتغال در آموزش و پرورش مسئله ای فرا گیر و عمومی است. این پدیده ی اجتماعی دلایل مختلفی دارد که از جمله پایین بودن سطح جاذبه شغلی، موقعیت اجتماعی، اقتصادی، مالی و استخدامی معلمان است. این یک واقعیت اجتناب ناپذیر است که وقتی افراد از نظر تحصیل و تخصص دارای درجه لیسانس، فوق لیسانس و دکتری می شوند، بیشتر به سوی مشاغل می روند که پر درآمد است و موقعیت اجتماعی بالاتری دارد. این گونه حرفه ها و مشاغل، گروه شایسته تر را جذب می کند؛ در نتیجه فقط گروهی به مشاغل رده دوم روی می آورند که بنا به دلایل مختلف نمی توانند به مشاغل پر درآمد دست یابند و ناگزیر به حرفه معلمی روی می آوردند. تا زمانی که برای جذب بهترین و بیشترین متقاضی اشتغال به حرفه معلمی شرایط مساعد حاصل نشود این وضع ادامه دارد. بدون تردید، شرایط اقتصادی حرفه معلمی در بی اشتیاق کردن جوانان صلاحیت دار نسبت به آن موثر است. اگر معلمان در سطح بالایی از تحصیل و تخصص باشند، ناگزیریم معیارهای اشتغال و استخدام را در جهت تامین مزایای بیشتر و شأن اجتماعی والای معلمان تغییر دهیم. هم چنین اگر سودای ترقی و بالندگی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در سر می پرورانیم و میخواهیم آموزش و پرورش همگام با علوم و فنون جدید پاسخگوی نیاز های جامعه باشد، باید با تدوین قوانین و افزایش اعتبارات، بر جاذبه های حرفه معلمی بیافزاییم تا دسترسی به فرد شایسته و آزموده برای کار تعلیم و تربیت فراهم آید؛ بهره گیری از تجارب ممالک موفق در این زمینه ضروری است.» (آقازاده، 1379، ص 160)

آلمان

«در جمهوری فدرال آلمان، معلمان از موقعیت اجتماعی و اقتصادی شایسته ای برخوردار می باشند. بدیهی است چنین موقعیتی سبب می شود نسل جوان نیز به این حرفه به دیده احترام نگریسته و آن را جزو اولویت های شغلی خود منظور نماید. بدین ترتیب و در اثر اقبال جوانان به این حرفه، همواره عرضه معلم بر تقاضای آن فزونی داشته است، یعنی داوطلبانی که تمام برنامه های تربیت معلم پیش از خدمت و آزمون های تعیین صلاحیت را به شرح مذکور، با موفقیت پشت سر هم گذاشته اند، ممکن است با عدم نیاز مواجه شده و از اشتغال به حرفه معلمی، برای مدت نامعلوم محروم بمانند. وجود معلمان صاحب صلاحیت بیش از تعدادی که دستگاه آموزش و پرورش به آنها نیاز داشته و امکان جذب آنها را دارد، یکی از ویژگی های جوامعی است که در آن، معلمی ارزش و اعتبار واقعی خود را پیدا کرده و آحاد جامعه به شکل های مختلف، نسبت به تکریم و اعزاز معلم اهتمام می ورزند. هر چند ممکن است برخی این پدیده را معلول اتخاذ سیاست هایی به اصطلاح لیبرالی (غیر مفید به نیازهای جامعه) در پذیرش دانشجو یا برآوردهای خلاف واقع از نیروی انسانی مورد نیاز جامعه به وسیله دست اندرکاران بخش آموزش عالی بدانند، لیکن به هر روی این ویژگی، پیشی گرفتن تعداد معلمان صاحب صلاحیت از معلمان مورد نیاز، کماکان اعتبار خود را به عنوان یک شاخص تمیزدهنده میان دو دسته از کشورها با توجه به عامل شأن اجتماعی و موقعیت اقتصادی معلمان حفظ کرده است. نتیجه ی مثبت دیگری که بر حاکمیت چنین شرایطی در جامعه عاید می شود، توجه جوانان شایسته و خوش استعداد به این حرفه است. به

اعتبار دیگر با اعطای مقام و موقعیت در خور اجتماعی و اقتصادی به معلمان، هم آثار کمی مثبتی را در قالب گرایش جوانان موفق و مستعد به سمت حرفه معلمی بر آن بار خواهد شد. البته بعد کمی قضیه نیز در نهایت، آثار مثبت کیفی از خود به جا خواهد گذاشت، چرا که پدیده حق انتخاب با انتخاب اصلح، تنها در شرایطی که عرضه بر تقاضا فزونی داشته باشد معنا و مفهوم خواهد داشت. «(شهرکی پور، پریناز بنسی، 1383، ص 87-88)

فرانسه

تربیت معلم در نظام آموزش و پرورش فرانسه دارای اهمیت فوق العاده است و معمولاً معلم در تعلیم و تربیت نقش اساسی دارد که با وجود پیشرفتهایی که در قرن اخیر در تکنولوژی آموزشی بوجود آمده و بسیاری از وسایل علمی در تدریس به کار گرفته شده (مثل تلویزیون، سینما و غیره) ولی به طور قطع می توان گفت که هیچ یک از آنها نتوانسته جای معلم را بگیرد. در نظام آموزشی فرانسه از زمان های پیش برای معلم و حیثیت او اهمیت خاصی قائل می شدند. فارغ التحصیلان دانشسرای عالی پاریس در تاریخ آموزش و پرورش کشور فرانسه همیشه از احترام و اعتبار خاصی برخوردار بوده اند. چه بسیارند کسانی که از این مؤسسه فارغ التحصیل شده اند و در دستگاه های دولتی کشور مزبور به مقامات شایسته مثل وزارت، ریاست جمهوری و غیره رسیده اند، که به عنوان (normalien) فارغ التحصیلان دانشسرای عالی اطلاق می شود، فرانسه هنوز هم اعتبار و شأن خودرا حفظ کرده است. (حبیبی، 1383، ص 207-208)

ژاپن

«برنامه ها و خدمات رفاهی زیر برای فرد منظور و معلم حق استفاده از آنها را خواهد داشت :

اعانات شامل مبالغ کوتاه مدّت و بلند مدّت می شود. اعانات کوتاه مدت عبارت اند از: هزینه درمان، هزینه تولد نوزاد، مرخصی زایمان و نگهداری کودک، هزینه مراسم تشییع و تدفین، هزینه مراسم سوگواری، مرخصی بیماری، هزینه بهداشتی، پرداخت حقوق ماهانه به هنگام مرخصی، هزینه زینهای ناشی از حوادث.

اعانات بلند مدت عبارتند از: حقوق بازنشستگی، حقوق از کار افتادگی و حقوق بازمندانگان. البته بر اساس قانون بازنشستگی تمامی شهروندان سالخورده ژاپنی از حقوق بازنشستگی بهره مند هستند؛ اما حقوقی که از طرف انجمن همکاری دو جانبه پرداخت می گردد به مراتب بیشتر از مستمری کسانی است که در مراکز اقتصادی خصوصی اشتغال به کار دارند. حقوق مستمری بازنشستگی از طریق ضرب متوسط حقوق در طول سنوات خدمت و تعداد ماههای خدمت و عدد 0/009 به دست می آید (تعداد ماه ها $\times 0/009 \times$ متوسط حقوق ماهانه در طول خدمت)

کارکنان مدارس خصوصی نیز از اعانات و خدمات رفاهی مشابه کارمندان مدارس دولتی استفاده می کنند. تعداد اعضاء انجمن همکاری دوجانبه مدارس خصوصی در سال 1988 م، 367 / 058 نفر بوده است. لازم به ذکر است که اعضاء انجمن کارکنان وزارت آموزش و پرورش نیز از خدمات رفاهی و اعانات نظیر موارد فوق بهره مند هستند. «(جعفریان، 1373، ص 105)

انگلستان

نظام تربیت معلم در انگلستان از سه ویژگی زیر برخوردار است:

1- داوطلبان ورود به شغل معلمی باید گواهینامه معلمی را دریافت نمایند؛

2- تربیت معلم تحت پوشش علمی دانشگاه ها و دانشکده های علوم تربیتی در آمده است؛

3- نظام تربیت معلم یک نظام باز و آزاد است، یعنی فارغ التحصیلان دانشگاهی سایر شعب تحصیلی در صورتی که بخواهند در کسوت معلمی به کار اشتغال ورزند می توانند با گذراندن یک دوره یکساله و فراگیری برخی دروس نظری در زمینه آموزش و پرورش و روش های تدریس و مهارت یابی در امر تدریس پس از گذراندن امتحان، خود را برای اشتغال به کار معلمی انتخاب کنند. در انگلستان از سال 1990 معلمان موظفند در رشته تخصصی خود (حتی در دوره ابتدایی) تدریس کنند. (آقازاده، 1379، ص 299)

جامعه معلمان انگلیس از اختیارات وسیعی برخوردار است. معمولاً جامعه مزبور، به کمک مقامات محلی و دولت، در مورد تأمین خواسته های معلمان و ترمیم حقوق آنها اقدام می کند و در تنظیم برنامه های درسی و بویژه در تهیه کتابهای درسی، نقش سازنده دارد. مدت تحصیل در دانشکده های تربیت معلم چهار سال است که پس از آن به دریافت درجه (B.E.d) نائل می شوند. در ضمن تعداد ساعتهایی که داوطلبان رشته معلمی به تدریس گذرانده اند، در بدست آوردن امتیازهای بهتر موثر است. (حبیبی، 1383، ص 216 تا 217)

حقوق معلمان به نسبت سایر مشاغل، جالب توجه نیست؛ ولی تسهیلات رفاهی از قبیل تأمین مسکن برای آنها از برنامه های جدی است که از طرف مقامات محلی دنبال می شود و همچنین استفاده از مزایای بیمه خدمات درمانی و غیره.

در بعضی از استان ها از جمله اسکاتلند، جامعه معلمان دارای آنچنان اختیاراتی است که حتی می تواند از ادامه خدمت معلمانی که به نحوی از انحاء خدمات آنها رضایت بخش نیست یا به علت ارتکاب به اعمالی که منافی شوون اخلاقی و ملی است، جلوگیری کند. (فرجاد، 1376، ص 272)

پیشنهادات و ارائه راهکارها

۱- توجه جدی تر به شأن و منزلت معلمان با توجه به تأثیرگذاری آنان بر آینده جامعه.

۲- حقوق معلمان با توجه به کاری که انجام میدهند باید نسبت به حقوق کارکنان سایر مشاغل در سطح بالا تری باشد، زیرا توجه به این اصل باعث می گردد افراد زبده تر و صالح تری جذب حرفه معلمی شوند.

۳- استفاده از اساتید برتر و خیره در مراکز تربیت معلم برای افزایش کارایی معلمان آینده.

۴- توجه هر چه بیشتر به مهارت های عملی و فنون معلمی در مراکز تربیت معلم.

نتیجه گیری

۱- با توجه به مطالعات انجام شده نتیجه می‌گیریم که شکل و محتوای آموزشی با هدف‌های امروز کشورها و با آرمان‌های جمهوری اسلامی منطبق نیست.

۲- اصلاحاتی در فرآیند جذب و نحوه تربیت معلم باید صورت پذیرد.

۳- مسئله تربیت معلم از همه لحاظ مسئله‌ای اساسی است و حل آن بر حل همه مسائلی که تاکنون مورد بررسی قرار گرفته تقدّم و تفوق دارد.

۴- با مقایسه انجام شده، در این مقاله دریافتیم که توجه کمتری به نقش و جایگاه معلم در ایران نسبت به کشورهای مذکور می‌شود.

کتاب شناسی

- 1- آقازاده، احمد، (1379)، آموزش و پرورش تطبیقی، تهران: انتشارات سمت،
- 2- پیازده، ژان، (1374)، روان شناسی دانش آموزش و پرورش، ترجمه علی محمد کاردان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- 3- حبیبی، شراره، (1383)، آموزش و پرورش مقایسه‌ای، تهران: انتشارات آوای نور،
- 4- جعفریان، (1373)، محمد، آموزش و پرورش در ژاپن، تهران: ویرایش و تصحیح: مؤسسه تحقیقاتی- فرهنگی جلیل،
- 5- درونه، جعفر، رضایی، محمد حسین، (1387)، منشور تحول بنیادین آموزش و پرورش از نگاه مقام معظم رهبری، تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی منادی تربیت،
- 6- رؤوف، علی، (1371)، تربیت معلم و کارورزی، تهران: انتشارات فاطمی،
- 7- سبزواری، محمدتقی، (1370)، مقام و منزلت معلم از دیدگاه یونسکو، تهران: انتشارات مرسل
- 8- شهرکی پور، حسن، بنی سی، پربیناز، (1383)، نگاهی نو به مسائل آموزشی در هزاره سوم، تهران: انتشارات فراشناختی اندیشه،
- 9- فرجاد، محمدعلی، (1376)، آموزش و پرورش تطبیقی جلد یک و دو، تهران: انتشارات رشد، (1376)